

ΔΙΚΑΙΟ & ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

BUSINESS LAW INSIGHTS 2023

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
— ΜΑΪΟΣ 2023

Επίλυση διαφορών/
Ανάπτυξη/ Δημόσιες
συμβάσεις/ Ενέργεια/
Ακίνητα & επενδύσεις/
Επιχειρήσεις
& ανταγωνισμός/
Εργασιακές σχέσεις/
Κανονιστική
& δεοντολογική
συμμόρφωση

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η φορολόγηση των κρυπτονομισμάτων

Το φορολογικό καθεστώς των συναλλαγών με κρυπτονομίσματα δεν έχει ακόμη ρυθμισθεί στην Ελλάδα. Η καθυστέρηση στη νομοθέτηση σαφούς πλαισίου φορολόγησης των συναλλαγών αυτών συνεπάγεται έλλειψη διαφάνειας στις συναλλαγές και ενδεχομένως ευρύ πεδίο για πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η έλλειψη συντονισμού της φορολόγησης των κρυπτονομισμάτων από τα κράτη δεν είναι τυχαία ούτε αδικαιολόγητη. Ακόμη και ο ορισμός του κρυπτονομίσματος δεν είναι ενιαίος, όχι μόνο μεταξύ κρατών ή οργανισμών, αλλά και μεταξύ διαφορετικού είδους φορολογιών. Η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) υιοθετεί ως ορολογία το ψηφιακό νόμισμα (virtual currency) θεωρώντας ότι είναι η ψηφιακή απεικόνιση αξίας, η οποία μπορεί ψηφιακά να συναλλαχθεί και λειτουργεί (α) ως είδος ανταλλαγής και/ή (β) ως μονάδα λογαριασμού και/ή (γ) ως μέσο αποθήκευσης αξίας και πάντως δεν έχει την ιδιότητα του νομίσματος.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν αναγνωρίζει τα κρυπτονομίσματα ως νομίσματα, αλλά αναφέρεται στην έννοια των κρυπτο-περιουσιακών στοιχείων. Σύμφωνα με τον ορισμό, κρυπτο-περιουσιακό στοιχείο θεωρείται ένα περιουσιακό στοιχείο που καταγράφεται σε ψηφιακή μορφή και ενεργοποιείται με τη χρήση κρυπτογραφίας που δεν αποτελεί και δεν αντιπροσωπεύει οικονομική αξίωση ή υποχρέωση οποιασδήποτε αναγνωρίσιμης οντότητας. Τέλος, για σκοπούς των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) η Διεθνής Επιτροπή Διερμηνείας Χρηματοοικονομικών Αναφορών εντάσσει τα κρυπτονομίσματα στην κατηγορία ΔΠΧΑ 38, αντιμετωπίζοντάς τα ως άυλα περιουσιακά στοιχεία (μη νομισματικά).

Στην Ελλάδα, σε αντίθεση με άλλα ευρωπαϊκά κράτη (όπως για παράδειγμα η Γαλλία ή η Ιταλία) το φορολογικό καθεστώς των συναλλαγών με κρυπτονομίσματα δεν έχει ακόμη ρυθμισθεί, αν και η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων σχεδιάζει από το 2018 τη φορολόγησή

Φωτοδότης Μάλαμας

Δικηγόρος, Επικεφαλής
του Τμήματος Φορολογικού Δικαίου
της Μπεννίτσας Δικηγορική Εταιρεία

τους, ενώ πρόσφατα υπήρξαν επαφές επί του θέματος μεταξύ της ΑΑΔΕ και του IRS. Εντούτοις, το θέμα αυτό έχει απασχολήσει αρκετά τη θεωρία τόσο σε επίπεδο φορολογίας εισοδήματος όσο και σε επίπεδο ΦΠΑ. Ορθότερο βέβαια θα ήταν ο νομοθέτης να συμπεριλάβει τη φορολόγηση γενικά των κρυπτο-περιουσιακών στοιχείων (cryptoassets), περιλαμβάνοντας και τα NFTs.

Η μη ενιαία αντιμετώπιση της φύσης των κρυπτονομισμάτων αντανακλάται και στις διαφορές στη φορολογική τους αντιμετώπιση.

Οι βασικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση του εισοδήματος από κρυπτονομίσματα μπορούν να συνοψισθούν στις κάτωθι:

- α) ως εισόδημα από άυλους τίτλους,
- β) ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα,
- γ) ως εισόδημα από συναλλαγματικές διαφορές.

Πέρα όμως από τη διάσταση του είδους του εισοδήματος, θα πρέπει να εξετασθεί και η διάσταση του είδους της δραστηριότητας. Δηλαδή, η φορολόγηση επιβάλλεται κατά τον χρόνο εξόρυξης του κρυπτονομίσματος ή κατά τον χρόνο μεταβίβασης ή και κατά τους δύο χρόνους με διαφορετικούς όμως συντελεστές;

Στις ΗΠΑ και στο Ηνωμένο Βασίλειο, η εξόρυξη αποτελεί γενεσιουργό γεγονός επιβολής φορολογίας. Αντίθετα, στην Ιταλία, στη Γαλλία, στη Δανία και σε άλλα κράτη, η φορολόγηση επιβάλλεται κατά τον χρόνο της μεταβίβασης των κρυπτονομισμάτων. Τέλος, κάποια κράτη προβλέπουν μειωμένους συντελεστές ή φορολογική απαλλαγή ανάλογα με τον χρόνο διακράτησης του κρυπτονομίσματος. Στην ελλη-

νική φορολογική νομοθεσία υπάρχει παρόμοια ρύθμιση σε μεταβιβαζόμενους τίτλους, όπως για παράδειγμα σε δικαιώματα προαίρεσης επί τίτλων ή παροχής τίτλων σε εργαζομένους για επιβράβυσή τους.

Σε επίπεδο πηγής εισοδήματος, η μέχρι στιγμής φορολογική αντιμετώπιση από τα κράτη μπορεί να συνοψισθεί σε τρεις κατηγορίες:

- α) από άγνωστη πηγή,
- β) από επένδυση κεφαλαίου,
- γ) από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Σε επίπεδο ΦΠΑ φαίνεται να υπάρχει μια πρώτη νομολογιακή προσέγγιση επί των συναλλαγών με κρυπτονομίσματα. Στην υπόθεση Hedqvist το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι το bitcoin αποτελεί συμβατικό μέσο πληρωμής και μέσο εξόφλησης για τις επιχειρήσεις. Επομέ-

ως, και οι ανταλλαγές συναλλάγματος μεταξύ νομισμάτων και του bitcoin έναντι καταβολής ποσού δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής ΦΠΑ ως χρηματοπιστωτικές πράξεις. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο δεν έκρινε και επί θεμάτων εξόρυξης κρυπτονομισμάτων, μια παροχή υπηρεσίας που κανονικά δεν θα πρέπει να εξαιρεθεί από τον ΦΠΑ.

Σημειώνουμε ότι πρόσφατα, οι ευρωβουλευτές υπερψήφισαν την πρώτη νομοθετική πράξη της ΕΕ για την ιχνηλασιμότητα των μεταφορών κρυπτοστοιχείων, όπως τα bitcoins και μάρκες ηλεκτρονικού χρήματος. Επίσης, η ολομέλεια ενέκρινε τους νέους κοινούς κανόνες σχετικά με την εποπτεία, την προστασία των καταναλωτών και τις περιβαλλοντικές διασφαλίσεις των κρυπτοστοιχείων, συμπεριλαμβανομένων των

κρυπτονομισμάτων (MiCA). Το σχέδιο νόμου που συμφωνήθηκε ανεπίσημα με το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2022 περιλαμβάνει διασφαλίσεις κατά της χειραγώγησης της αγοράς και του οικονομικού εγκλήματος.

Τελειώνοντας, θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι, παρά το καινοτόμο στοιχείο που έχει η υιοθέτηση εναλλακτικών μέσων συναλλαγών για τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, η καθυστέρηση στη νομοθέτηση σαφούς πλαισίου φορολόγησης των συναλλαγών με κρυπτονομίσματα αλλά και κρυπτο-περιουσιακά στοιχεία, συνεπάγεται έλλειψη διαφάνειας στις συναλλαγές και ενδεχομένως ευρύ πεδίο για πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες παρά την έκδοση της Οδηγίας ΕΕ/2015/849 και των Νόμων 4557/2018 και 4734/2020. ♦

Δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα: Μια νέα αγορά

Η ανάγκη για αφαίρεση CO₂ φέρνει νέες φιλόδοξες επενδύσεις και πρωτοβουλίες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τις σχετικές επιστημονικές εκθέσεις, για την επιβράδυνση της υπερθέρμανσης του πλανήτη δεν αρκεί πλέον η μείωση των εκπομπών ρύπων. Απαιτείται η αφαίρεση διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και έως το 2050 η ανθρωπότητα θα πρέπει να αφαιρεί κάθε χρόνο ένα δισεκατομμύριο μετρικούς τόνους CO₂ από την ατμόσφαιρα.

Στο εξωτερικό υπάρχουν σε εξέλιξη δεκάδες έργα δέσμευσης άνθρακα (CCS). Ενδεικτικά, αναφέρουμε την Ισλανδία, όπου λειτουργεί ήδη μονάδα συλλογής CO₂ από την ατμόσφαιρα και αποθήκευσης στο υπέδαφος, τη Νορβηγία, όπου είναι υπό κατασκευή βιομηχανικής κλίμακας εγκατάσταση δέσμευσης CO₂, ενώ στη Γερμανία προωθείται νομοθεσία για την αποθήκευση CO₂ στο υπέδαφος.

Στην Ελλάδα, τον Μάρτιο, πέντε μεγάλοι ελληνικοί όμιλοι κατέθεσαν προτάσεις στο Innovation Fund της Ευρωπαϊκής Ένωσης για χρηματοδότηση έργων δέσμευσης και αποθήκευσης CO₂, ενώ δρομολογείται το πρώτο έργο αποθήκευσης CO₂ με τη δημιουργία υποθαλάσσιας αποθήκης στον Πρίνο, που έχει πάρει πράσινο φως για χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Ταυτόχρονα, εφοπλιστικές εταιρείες προγραμματίζουν δραστηριότητες στη διεθνή αγορά μεταφοράς CO₂, ναυπηγώντας ειδικά δεξαμενόπλοια. Η δέσμευση CO₂ κερδίζει έδαφος μεταξύ των επιχειρήσεων με υψηλές εκπομπές ρύπων (πετρελαϊκές, τσιμεντοβιομηχανίες, εταιρείες χημικών, κ.λπ.), οι οποίες δρομολογούν επενδύσεις για να μειώσουν το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα. Βρισκόμαστε μπροστά στη δημιουργία μιας νέας αγοράς, αυτής της δέσμευσης και αποθήκευσης άνθρακα.

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, βασικού εργαλείου για την επίτευξη των κλιματικών στόχων της ΕΕ, οι ρυπαίνουσες επιχειρήσεις έχουν την επιλογή είτε να αγοράσουν δικαιώματα εκπομπών είτε να μειώσουν αυτές με επενδύσεις

Γιάννης Σειραδάκης

Δικηγόρος, Εταίρος
Επικεφαλής του Τμήματος Ενέργειας
της Μπερνίτσας Δικηγορική Εταιρία

που βελτιώνουν το ενεργειακό τους αποτύπωμα.

Για να ευθυγραμμίσει το σύστημα εμπορίας εκπομπών με τους υψηλότερους στόχους μείωσης εκπομπών της Πράσινης Συμφωνίας, η ΕΕ προωθεί αναθεώρηση του συστήματος με:

- Περιορισμό εκπομπών της βιομηχανίας κατά 62% έως το 2030.
- Σταδιακή κατάργηση δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπών στη βιομηχανία έως το 2034.
- Θέση σε λειτουργία μέχρι το 2034 Μηχανισμού Προσαρμογής Συνόρων Άνθρακα που θα εφαρμόζει τιμή άνθρακα στα εισαγόμενα αγαθά από λιγότερο φιλόδοξες χώρες και θα εμποδίζει τις εταιρείες να μεταφέρουν την παραγωγή τους σε αγορές με χαλαρούς κανόνες εκπομπής αερίων.
- Επέκταση του καθεστώτος στις θαλάσσιες μεταφορές, ακόμα και στις εγκαταστάσεις αποτέφρωσης αστικών απορριμμάτων.
- Αυξημένη χρηματοδότηση για καινοτόμες τεχνολογίες.

Υπολογίζεται ότι το 70-75% των εκπομπών αερίων στην ΕΕ θα υπαχθεί σε σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων. Ως επακόλουθο, οι τιμές δικαιωμάτων εκπομπής ρύπων αναμένεται να εκτιναχθούν στην επόμενη δεκαετία. Ενόψει των εξελίξεων αυτών, οι ρυπαίνουσες βιομηχανίες καλούνται να σταθμίσουν τη σχέση του κόστους επένδυσης σε τεχνολογίες δέσμευσης και αποθήκευσης CO₂ με το κόστος αγοράς δικαιωμάτων ρύπων. Ας σημειωθεί ότι η δέσμευση άνθρακα συμβαδίζει σε κάθε περίπτωση με την υιοθέτηση από τις επιχειρήσεις στρατηγικών στόχων ESG με ό,τι αυτό θα συνεπάγεται στο άμεσο μέλλον για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση, κ.λπ.

Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τη δέσμευση και αποθήκευση CO₂ σε γεωλογικούς σχηματισμούς (κυρίως η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2009/31/ΕΚ και η Υ.Α. 48416/2037/2011) απαιτείται να συμπληρωθεί ενώ υφιστάμενα ρυθμιστικά εμπόδια απαιτείται να αρθούν.

Η νέα αυτή αγορά αναμένεται να λάβει μεγάλη ώθηση από τεχνολογίες μετατροπής του δεσμευμένου άνθρακα (CCU) που είναι ήδη σε εξέλιξη, επιλύοντας προβλήματα επάρκειας αποθηκευτικών χώρων και μειώνοντας το κόστος του εγχειρήματος. ♦

BERNITSAS

bernitsaslaw.com
Λυκαβηττού 5, 10672 Αθήνα
Τηλ. 210-3392950
bernitsas@bernitsaslaw.com

BERNITSAS

A Top Tier Law Firm
at the Forefront of the Market

Proactive,
innovative
and socially
conscious
representation

www.bernitsaslaw.com

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΣΗ

ΝΕΕΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΟΝ. Α.Ε.

Εθνάρχου Μακαρίου και Δημητρίου Φαληρέως 2, Νέο Φάληρο, 185 47,
τηλ.: 210-48.08.000, fax: 210-48.08.055

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Αλέξης Παπαχελάς

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

Γιώργος Τσίρος
tsiros@kathimerini.gr

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ Μαρία Αθανασίου

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Βασιλική Αλμπάνη
valbani@kathimerini.gr
Τηλ. 210-48.08.229

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
emporiko@kathimerini.gr
Τηλ.: 210-48.08.227, Fax: 210-48.08.228

ΑΤΕΛΙΕ-ΔΙΟΡΘΩΣΗ
Νέες Καθημερινές Εκδόσεις Μον. Α.Ε.

ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΤΕ

Μαυρομυιάλη 23, 10680, Αθήνα, τηλ. 210-3678800
www.nb.org

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Τζίνα Παπαπαντωνοπούλου-Καρατζά
geenap@nb.org

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Γιώργος Γούλας
giorgos.goulas@nb.org

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Γεωργία Σιακανδάρη
georgia.siakandari@nb.org

Τζουλιάννα Μπέρμπερη
juliber@nb.org

Σοφία Γεωργοπούλου
sofiag@nb.org

Ειδική έκδοση σε συνεργασία με την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», Μάιος 2023

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ